

A Haltermelők Országos Szövetsége
és a Halászati Termék Tanács információs és marketing hírlevele

Jól szabályozott vízrendszerekre van szükség

Dr. Horn Péter akadémikus, a Kaposvári Egyetem rektora a közelmúltban több előadást is tartott a magyar állattenyésztés helyzetéről, az Európai Unióhoz való csatlakozás esélyeiről. Magyarország állatállománya rendkívül alacsony, különösen az elmúlt másfél évtizedben esett vissza a termelés. Az uniós csatlakozással az állattartók fejlesztési esélyei is megnövekednek, ám a világban zajló koncentrációs folyamatok nálunk is figyelembe kell venni. Regionális koncentráció figyelhető meg például az Egyesült Államokban, ahol ma már öt államban termelik meg a sertés, a brojler csirke 75 százalékát. A táplálékforrás, azaz a kukoricatermesztés köré csoportosultak az állattartók, mert így versenyképes a termelés. Az akadémikustól a haltermelés sem áll távol, hiszen – s ez nem túlzás – már gyermekkorától foglalkozik ezzel a témakörrel.

• Professzor úr, nem túlzok, ha azt mondom, hogy Ön az egyik tudora a magyar állattenyésztésnek. Ön igen sokat tett idehaza és a nagyvilágban is azért, hogy a magyar állattartók tekintélye növekedjen. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy rendkívül sok problémával kell még megküzdünk a csatlakozásig. Mielőtt azonban a dolgok közepébe vágunk, árulja el, miért kötődik a halhoz, a halászhoz?

– Hat éves korom óta foglalkozom a halakkal, pontosabban a trópusi díszhalakkal. Ez a hobbim, ma is tartok ilyen halakat odahaza: negyven akváriumban legalább háromezret. A gyerekkori szerelem tehát ma is tart. Az édesvízi haltenyésztés különböző ágai a világ különböző tájain eltérő súlyt és rangot képviselnek. Egy szingapúri agrárgazdaságban a trópusi díszhal és koi pontytenyésztés az agrárexport egyharmadát képviseli. Ott ugyanis hetvenezer hektár vízfelületen gazdálkodnak, amelynek egyharmad a díszhal-farm, a másik harmad orchidea, a harmadik pedig dísznövény, mert más tevékenységgel nem tudnak egymillió dollár jövedelmet előállítani. Ez persze az egyik véglet. A másik oldal – s ez nem éppen véglet – a magyar történelemben is nyomon követhető. Itt, a Kárpát-medencében soha nem éheztek az em-

berek, ami az állattartás és a növénytermesztés egyensúlyának, továbbá a halban igen gazdag folyóknak, vizeknek, vízrendszernek volt köszönhető. A magyar ember a halászhoz, a halhoz az átlagosnál jobban kötődött, s talán ma is kötődik, hiszen több mint háromszázezer horgászt tartanak nyilván az egyesületekben. Tekintve, hogy az Európai Unió az édesvízi halászatot – akár a kutatás, akár a fejlesztés tekintetében – egy kicsit mindig külön rangra emelte és emeli. Ennek táplálkozás-élettani okai is vannak, hiszen az már egyértelmű, hogy ha nem is minden nap, de hetente kétszer fogyasztunk halételt, akkor a keringőrendszerünk betegségeit jelentősen visszaszoríthatjuk. Sajnos, a magyar átlagfogyasztó ettől nagyon távol van. Pedig a jövő útja az, ha a belső fogyasztást, ami igen alacsony jelentősen megnöveljük. Ha csak a duplájára növelnénk a hazai fogyasztást – ma évente egy ember 3 kilogramm halat eszik, s ebben a tengeri hal is szerepel – akkor sem lennénk az európai élvonalban. Ugyanakkor a fogyasztás növelése a belső piac bővülésével levegőhöz juttatná az ágazatot. S egy másik érv a fogyasztás növelése érdekében: egy kis belső fogyasztás mellett egy exportorientált ágazat nagyon is sebezhetővé, kiszolgáltatottá vá-

Tartalom:

A halászat középtávú marketing stratégiája (I.)	3
A halászok az EU-ban (is) jól akarnak élni!	4
A halászok és a csatlakozás	5
A halászati marketing-kommunikációs program	6
A Balaton, mindenek előtt	7
Tógazdaságok szerepe az Európai Unió agrár-környezetvédelmi programjában (I.)	8

lik. Annál biztosabb egy exportőr ország – s ez minden terméknél igaz – mennél erősebb a saját piaci szegmense, amit magának tudhat. Alapvető fontosságú lesz a haltermelésünknek a belső piacot bővíteni. Sokkal több propagandával ebben mindenkinek lehet szerepe, az orvosoktól az agrárszakembereken át a halászig. Figyelembe véve azt is, hogy Magyarországon elkerülhetetlen az árvízveszély miatt a tározók építése, nem tudom elképzelni azt, hogy ezekben a tározókban valamilyen értelmes halasítás, addicionális haltermelési potenciál ne eredményezzen. Steril tározók ugyanis nem léteznek a világon sehol sem, s ahhoz, hogy ez egészséges biológiai rendszer maradjon, növény és hal is kell bele. Ez tehát új kapacitást jelent, s országos érdek, hogy ez a fejlesztés meginduljon.

• Ha már a díszhalakat és a koi pontyot említette, bizonyára Ön is aggódva figyelte a múlt évi eseményeket. A koi-vírusra gondolok, amely eléggé megijesztette a halásztársadalmat jelentős részét. Ön szerint, mi

(Folytatás a 2. oldalon)

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

Jól szabályozott vízrendszerekre van szükség

(Folytatás az 1. oldalról)

lehet a díszhal tenyésztés jövője itt, Magyarországon?

– A díszhal tenyésztés kapcsán elsősorban a díszpontyokról kellene beszélni, bár még a trópusi díszhalak is szóba jöhetnek, hiszen Csehországban, az utóbbi években, ez az ág is jelentősen felfutott. Magyarországon is vannak tartalékok, sok a kiváló szakember, hiszen nem kell mondanom, hogy hazánk igazi nagyhatalom az édesvízi haltenyésztő szakemberek területén. Biztos, hogy a területi hozamok és a hozzáadott értékek szempontjából a díszponty jelentős területévé válhat a pontytenyésztésnek. Ahol drága a víz, ott nagyon nagy arányt képvisel a díszponty, lásd Izrael, vagy Görögország. Magyarországon is nagyobb szegmensek hasíthat ki magának ez a terület. Saját tapasztalatom, hogy étkezési pontyként egészen különleges értékű. A saját tavaimban is tartottam koi pontyot, s aki csak megkóstolta, ma is emlegeti a hallatlanul száraz, kiváló húsu halat. Aki koi pontyot fog, az nyugodtan vigye haza és egye meg. Hozzáteszem, én akár 2–3-szorosat is megfizetném a koi pontyért, mint étkezési halért.

• És a betegség?

– A betegség olyan kérdés – bár nem vagyok a kérdés specialistája – hogy miután a vizek és a halak is mozognak, és Európá-

ban több területen jelen van a betegség, elkerülhetetlen, hogy ne következzen be valamiféle fertőzés. Ennek persze a mértéke nem mindegy, hiszen tudjuk, hogy természetes ellenálló képesség is kialakulhat, s ezen a téren sok csodát láttam már a halaknál is.

• **Ön említette, hogy hazánk jól áll a vízfelületek tekintetében. Ám a halászok mégis elégedetlenek a vízgazdálkodás mikéntjével, hiszen például tavaly – bármily furcsa – aszálykárt kellett elszenvedniük a gazdaságoknak. Hogyan látja a vízgazdálkodás kérdését?**

– Hallok a feszültségekről, és néha magam is látom egy-egy gazdaság problémáját. Az egész vízgazdálkodás rendszerét újra és át kell gondolni, mert Magyarországnak tudomásul kell venni, hogy a jövő érdekében sokkal nagyobb vízkészleteket kell itt tartani a tavaszi időszakban. Ha ez megvalósulna, akkor sokkal több olyan vizünk lenne, amellyel értelmesen és racionálisan gazdálkodhatnánk. Nem csak az agrárgazdaság igényelne több vizet, hanem éppen a halas társadalom is. Ehhez viszont több vízkészletet kell idehaza tartani.

• **Közgazdászként is tartok foglalkozik a gazdálkodással: hatékonyság, termelékenység, hozam, minőség. Magyarországon ebből a szempontból hol tart most, és mi várható a csatlakozás után?**

– A halat is beleértve, ha megnézi az ember a Magyarországon tenyésztett és elterjedt fajták genetikai és teljesítmény értékét, azt kell mondanunk, hogy a legtöbb nagy ágazatban a legjobb világfajtákkal rendelkezünk. S ez a versenyképesség oldaláról biztató, hiszen például a magyar ponty is a világ élvonalába tartozik. A biológiai alapok tehát abszolút versenyképesek, de a technológiai, környezeti rendszerben már van javítanivaló. Ez persze nagy szórást mutat, hiszen vannak versenyképes gazdálkodók, miközben a gaz-

dálkodók mintegy egynegyede alkalmatlan az EU-n kívül és EU-n belül is arra, hogy tovább végezze a munkát. És itt már nem szabad különbséget tenni, mármint a közt, hogy EU-n belül, vagy kívül, mert ha nem lépünk be az EU-ba, akkor is versenyeznünk kell a világpiacon. Csak halkan teszem hozzá, hogy az EU-n belül nagyobb a védernyő. Eppen ezért a lemaradók fölzárkóztatása kulcskérdés. A lemaradónak két választásuk lehet: vagy kiszállnak az ágazatból, vagy pedig nagyon rövid idő alatt el kell érniük az átlag szintet. Ez minden hazai állattenyésztési ágazatra érvényes.

• **Mit jelent egy termelő számára az átlag felé menetelt?**

– Minden ágazatban a hozzáértő szakemberek ki tudják számolni, hogy az ágazatban szereplők milyen szórást mutatnak. Ezekből a számításokból kitűnik, hogy 30–40 százalékos különbségek is vannak a jó és a gyengébb termelő között. Ezt a nagyságrendet semmilyen gazdasági közösség nem tudja elviselni, így Magyarország sem. Azt is látjuk – például a sertésnél – hogy bármilyen mélyponton is van egy-egy ágazat, a legjobbak így is nyereségesek. A gyengébbek persze veszteségesek. Ez a verseny folyamatos, időben nem is statikus, s ez vonatkozik a halra is.

• **Milyen szinten folyik a halászati tevékenység oktatása a Kaposvári Egyetemen?**

– Nálunk a haltenyésztés és a halászat oktatása szerves része a képzésünknek, épp úgy, mint Debrecenben. Ezen kívül doktori iskolánk is működik, amelyik akkreditált, s ahol különböző takarmányozási, biotechnológiai kérdésekkel is foglalkozunk. Terveink között szerepel, hogy szélesítjük a képzési kört, együtt az egyetem fejlesztésével, s ez az idő már nincs messze.

• **Ez azt is jelenti, hogy Magyarországon van jövője a haltermelésnek az EU-csatlakozás után is?**

– A halászatnak feltétlenül lesz jövője. Szerintem, a jelenlegi nagyságrendjénél nagyobb ágazattá fejlődik. Ha Magyarország hosszú távon akarja rendben tartani az egész agrárgazdaságát, akkor komoly, jól szabályozott vízrendszerekre kell létrehozni. Ez pedig hal nélkül elképzelhetetlen. És egy egészséges humán táplálkozásnak sokkal fontosabb komponense a hal, minthogy abba belenyugodjunk, hogy ilyen keveset fogyassunk ebből az egészségünk érdekében szükséges és nagyon finom táplálékból.

Figyelembe véve azt is, hogy Magyarországon elkerülhetetlen az árvízveszély miatt a tározók építése, nem tudom elképzelni azt, hogy ezekben a tározókban valamilyen értelmes halasítás, addicionális haltermelési potenciált ne eredményezzen.

És itt már nem szabad különbséget tenni, mármint a között, hogy EU-n belül, vagy kívül, mert ha nem lépünk be az EU-ba, akkor is versenyeznünk kell a világpiacon. Csak halkan teszem hozzá, hogy az EU-n belül nagyobb a védernyő.

Az étkezési ponty és busa termelői árai (Ft/kg) 2003. év 8. hét (február 17–21.) az ország egyes régióiban

Régió megnevezés	Ponty	Busa
Dél-Alföld	520-580	150-200
Észak-Alföld	480-550	180-210
Dél-Dunántúl	480-550	170
Közép-Magyarország	520-560	160-180

Az étkezési ponty és busa fogyasztói árai (Ft/kg) 2003. év 8. hét (február 17–21.) az ország különböző piacain

	Ponty	Busa
Budapest Nagycsarnok	790	400
Rákóczi tér	850	350
Lehel tér	790	380
Békásmegyér	790	390
Debrecen	700	400
Győr	650	330
Miskolc	690	380
Pécs	690	370
Szeged	680	250-300
Szekszárd	690	-
Szolnok	700	350

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Piaci árak Németországból

	München euro/kg
Ponty	8,90 - 9,50
Süllő	15
Csuka	18,00 - 21,00
Harcsa	-

(Forrás: Fisher & Teichwirt 2003. 2. sz.)

Hajtun György

A halászat középtávú marketing stratégiája (I.)

2002. decemberében, Debrecenben rendezett workshopon a mezőgazdaság különböző szektorai, közöttük a halászati ágazat szereplői együttműködésével körvonalozódott az a középtávú ágazati marketingstratégiai koncepció, melynek alapját dr. Szűcs István, a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Karának docense készítette el az FVM AMC Kht. megbízásából.

A középtávú marketingstratégia kialakításának alapját az ágazati felmérésekből származó haltermelési, halfeldolgozási, halforgalmazási (belpiacon és külpiacon) adatok összegyűjtése és elemzése adta. Ezt követően SWOT elemzésben kerültek összegzésre az ágazat erősségei, gyengeségei és a környezetből fakadó lehetőségek és veszélyek, amely tényezők a stratégia megfogalmazásában kulcsszerepet játszottak.

Az alábbiakban ismertetjük a középtávú marketingstratégiai koncepció legfontosabb részeit.

Termelési potenciál

A hazai halhústermelés alapvetően a halastavi termeléshez kötődik. A domborzati és az éghajlati viszonyok mellett az őshonos halfauna összetételének is tulajdonítható, hogy a pontyos tógazdálkodás vált Magyarországon a haltermelés legfontosabb területévé, de a tógazdasági és természetes-vízi halgazdálkodáson kívül egyre nagyobb szerep jut az „iparszerű” intenzív haltermelésnek is, ahol az előállított halmennyiség a tógazdasági termelés mintegy 4–6%-a.

A magyar halászat (termelés + természetes-vízi halfogás) éves bruttó termelési értéke, a hazai állattenyésztés bruttó termelési értékének kb. 2,0–2,5%-át adja, miközben megemlítendő, hogy a mezőgazdasági termelésünk hozzájárulása az ország összes GDP-hez jelenleg 5% körüli, és ennek is kb. 45%-át adják az állattenyésztési ágazatok.

A hazai tógazdasági haltermelésünk éves szinten 19–20 ezer tonna körül mozog, melyből kb. 62–65% ponty, 15–18% busa (fehér és pettyes busa, illetve ezek fajhibridjei), 2–3% ragadozó halak (csuka, harcsa, süllő) és a maradék egyéb hal.

Az ország tógazdasági területének és az összes haltermelésnek, valamint az étkezési hal termelésnek mintegy 80%-a az ország három régiójára, azaz a Dél-Dunántúli ré-

gióra, az Észak-alföldi régióra és a Dél-alföldi régióra korlátozódik.

A halászati ágazat másik termelő bázisa a természetes víz. Ennek hasznosítása kétirányú, úgymint kereskedelmi és rekreációs halászat. A kereskedelmi célú halászat éves szinten mintegy 2–3 ezer tonna halat zsákmányol, melynek kb. 35%-a ponty, 3%-a amur, 30%-a busa, 5%-a ragadozó és 27%-a egyéb hal. A természetes vizekből származó halfogás (halászat és horgászat) az ország összes halhús produktumának (25–30 ezer tonna) közel az egyharmada.

Horgászni Magyarországon megközelítőleg 130 000 ha természetes vízterületen lehet, ebből mintegy 30 000 ha a különböző horgászszervezetek közvetlen hasznosításába tartozik, míg a többi vízterületen halászati és horgászati tevékenység is folyik. A hazai horgászok közül (kb. 330 ezer fő regisztrált horgász) már több mint 100 ezren hódolnak a horgászturizmusnak és keresik fel az ország más és más, halban gazdag vízterületeit. Az ország horgászfogásainak statisztikája becslések szerint, mintegy 40%-al kevesebb a valóságos értéktől.

Halfeldolgozás

A magyarországi halfeldolgozó szakágazat feldolgozási tevékenységét vizsgálva megállapítható, hogy az ágazat a különböző fajú édesvízi és import tengeri halak (hek, tonhal, makréla, hering, stb.) feldolgozását végzi, üzemenként változó feldolgozottsági szintig, változó végtermék kibocsátásig. A megtermelt, illetve megfogott hazai mennyiségnek kb. 10–15%-át dolgozzák fel üzemi keretek között.

A TEÁOR DA 15.20 szakágazatra sorolható halfeldolgozó üzemek közé 18 halfel-

dolgozó és további 4 importhal átcsomagoló üzem tartozik, de ezen kívül még több olyan kis kapacitású halfeldolgozó egység is létezik, melyek arra specializálódtak, hogy piacra juttassák azt a halat, amelyet már élve, jegelve nem tudnak értékesíteni. A 18 halfeldolgozó üzemből elsődleges halfeldolgozással 12 üzem foglalkozik és 6 további üzemből a halfeldolgozás különböző formáit, úgymint pácolt hal gyártást illetve halfüstölést végeznek. A négy átcsomagoló üzem kifejezetten import fagyasztott hal kiskereskedelmi egységekbe való kicsomagolását végzi.

Az évi feldolgozott halmennyiség körülből 4 000–000 tonna, melynek 65–70%-a hazai édesvízi hal és 30–35%-a import eredetű hal. A hazai feldolgozó üzemek által előállított termékek közül legjelentősebb a csomagolt, fagyasztott és az elhűtött hal-törzs. További termékek: halszelet, halfilé friss és fagyasztott formában, halkonzerv, halaszléalap és kocka, pácolt hal, füstölt hal, halpép, valamint hidegkonyhai készítmények, úgymint különböző pástétomok és halsaláták.

A halfeldolgozási kapacitás 0,4–5,2 tonna/8 órás műszak. Összességében megállapítható, hogy a hazai éves halfeldolgozó kapacitás kihasználtsága átlagosan mintegy 30%-os, mely köszönhető a haltermelés és halfogyasztás szezonális jellegének és esetenként a túlméretezett kapacitásoknak.

A jelenlegi magyar édesvízi halfeldolgozók többségének a termékskálája is szegényes, a hozzáadott érték nem éri el a kívánt szintet, így az elvárható nyereségéhnyad elmarad. Még a legszínvonalasabb hazai feldolgozók termékeikre is jellemző az alacsony feldolgozottsági szint, nem megfelelő csomagolás és folyamatosan

nem garantálható az állandó minőség. Általános probléma, hogy a vállalatok nem a fogyasztók igényeiből kiindulva határozzák meg a termékeik válsztékát, hanem adott termékeket akarnak eladni vagy esetenként, ráerőltetni a vásárlókra. A fentiekből következően, a termékek többsége nem elégítik ki az egyre növekvő és folyamatosan változó fogyasztói elvárásokat.

A halfeldolgozási kapacitás 0,4–5,2 tonna/8 órás műszak. Összességében megállapítható, hogy a hazai éves halfeldolgozó kapacitás kihasználtsága átlagosan mintegy 30%-os...

Halhús fogyasztás

Magyarországon a kilencvenes évek végén regisztrált 65 kg/fő érték körüli éves hús-fogyasztásnak mintegy 40%-át a sertéshús, a másik 40%-át a baromfiús, kb. 6–8%-át a marhahús teszi ki, és a maradék megoszlik a belsőségek, a halhús és az egyéb húsfelelések között. Felméréseink szerint a nagyvárosi lakosok fogyasztási szerkezetében növekedett a halhús részaránya, míg a kisebb településeken, főleg ott, ahol a hiper- és szupermarketek nincsenek jelen, a hal-

hús fogyasztás általában csökkent, illetve stagnál.

Jelenleg az egy főre jutó éves halfogyasztásunk 2,5–3,1 kg között alakul (50–55% élőhal, 20–25% fagyasztott és a maradék a konzerv és az egyéb módon feldolgozott hal), ez a mennyiség egyaránt magában foglalja a saját termelésű, valamint import eredetű halászati termékeket, de az import termékek nem élőhal mennyiségben számítottak, így ha a feldolgozott termékeket élőszűlyben fejezzük ki a hazai fogyasztás 5,5–6,0 kg körüli. Európában mintegy 24 kg/fő (EU átlag) a fogyasztás, ettől a magyar színvonal messze elmarad.

A hazai termelés elsősorban élő hal formájában, míg az import főleg feldolgozott formában (konzerv, mélyhűtött konyhakész, mélyhűtött filé, pácolt, füstölt, stb.) kerül a fogyasztók asztalára.

A halhús-fogyasztási szokások és fogyasztói viselkedések egy bonyolult soktényezős rendszerben alakulnak ki, a legfontosabban ható tényezők a következők: árak, hagyományok, kedveltség, divat, ízlés, elérhetőség, személyes tényezők, reklám, csomagolás, családi szokások.

A hazai fogyasztásra jellemző, hogy a magyar átlag fogyasztó halfaj és haltermék ismerete alacsony színvonalú; a hazai fogyasztók többsége fél a szálkától és undorodik a halszagtól és a halnyálkától; a vidéki vásárlók elsősorban az élő halat keresik, míg a városi fogyasztók igénylik a magasabb feldolgozottsági szintű termékeket. Növekszik a tengeri halak és tenger gyümölcseinek aránya a halászati, akvakultúra termékek fogyasztási szerkezetében; a fogyasztók jövedelmi helyzetének javulásával növekszik a feldolgozott haltermékek iránti kereslet.

Összességében így alapvetően három fő fogyasztói szegmensről beszélhetünk a halfogyasztók között: létminimum közelében élők, középosztály és kiemelt jövedelmi helyzetűek, melyek különböző jellemzőkkel bírnak.

Halforgalmazás

A magyar piacon évente mintegy 17–20 ezer tonna étkezési hal kerül forgalomba, amelynek mindössze 17–18%-a feldolgozott termék. Az előállított étkezési hal legnagyobb része belföld felhasználásra kerül, az export mennyisége mindössze 2–3 ezer tonna körül mozog éves szinten. A belföldi felhasználás étkezési halból, a termelésből, az importból és a horgászfogásokból jön össze.

A halforgalmazásban problémát jelent, hogy a hazai halpiac rendkívül kicsi rugalmassággal, illetve puffer képességgel rendelkezik, továbbá, hogy az ágazatban működik néhány olyan nagy piaci részesedéssel bíró vállalkozás, amely árvalóztatásával az egész országban kialakult árat egyik napról a másikra képes befolyásolni.

(Folytatjuk)

A halászok az EU-ban (is) jól akarnak élni!

(Az elnökségi ülés és a tájértekezletek tapasztalatai)

„Ahány ház – annyi szokás” tartja a magyar mondás. E népi bölcsesség igazgátartalma beigazolódtott a Haltermosz által szervezett négy tájértekezleten is. Mind a négy egyedire sikeredett, függetlenül attól, hogy a program mindenhol ugyanúgy szólt. A kiírás szerint mind a négy helyen (Jászkisér, február 13.; Akasztó, február 14.; Rétimajor, február 20. és Kaposvár, február 21.) azonos volt a napi-rend (az agrárgazdasági és vidékfejlesztési célok 2003. évi támogatásáról szóló jogszabályok halászatot érintő elemei; az EU csatlakozás halászati aktualitásai és feladatai), mégis más-más kérdések kaptak hangsúlyt az egyes rendezvényeken.

Volt, ahol az idei évre elért ágazat semleges szabályozásban talált hibák keltettek vitát, máshol viszont a vizes élőhely célprogram folytatásának lehetőségei vitték a beszélgetés vezérfonalát. Az egyik helyen a halászati érdekképviselet csatlakozás utáni lehetőségeit firtatták jobban, a másikon viszont inkább az államilag elismert termelői csoportok megalakításának és későbbi szerepének taglalására fordítottak több időt.

Eppen ezért lehet jelentősége néhány elhangzott gondolat közkinccsé tételének, hiszen ezáltal azok is megismerkedhetnek velük, akik olyan tájértekezleten vettek részt, ahol más kérdések kerültek előtérbe. Az érdeklődésre jellemző, hogy a tagság és a halászati felügyelők háromnegyede megjelent a tájértekezleteken. Jó szervezési gondolatnak bizonyult a termékmenáncsi tagok meghívása is, hiszen szép számban eljöttek, de akadt olyan résztvevő is, aki (egyelőre) se a Haltanácsnak se a Haltermosznak nem tagja. Köszönet illeti az FVM munkatársait – *Pintér Károly* főosztályvezetőhelyettesét és *Gábor János* főtanácsost – akik igazán színvonalas előadásokkal és gondolatokkal járultak hozzá a sikerhez.

Az előjelek nem voltak túl biztatóak. A február 7-ére összehívott elnökségi ülést a hóhelyzetre tekintettel el kellett halasztani. A vezetés úgy döntött, hogy a testületi ülésre Jászkiséren, az ottani tájértekezlet előtt kerüljön sor. Az elnökség *dr. Szűcs István* előterjesztésében megtárgyalta és további vitanyagként elfogadta a „Középtávú marketing stratégia kialakítása a halászati ágazatban” című dokumentumot. Az ülésen hivatalos megerősítést kapott, hogy a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter által elfogadott 2003. évi ÁMC keretprogramból 27,7 millió forinttal részesül a halászat ezévi marketing kommunikációs programja: a 2003. évi hal-lakomák. A testület megbízta az ügyintéző szervezetet, hogy nyújtson sokoldalú segítséget halászati termelői csoportok ala-

kításához. Az (előzetesen) elismert termelői csoportokhoz kapcsolt állami támogatások elsősorban az étkezési ponty értékesítése során ciklikusan visszatérő problémák kezeléséhez adhatnak segítséget.

Az elnökség felkérte a Haltanáccsal közösen létrehozott stratégiai bizottságnak a Haltermoszt képviselő tagjait (*dr. Csoma Antal, Kiss Ferenc, Lévai Ferenc, dr. Németh István és dr. Orosz Sándor*), hogy a bizottság elé terjesszenek olyan előkészítő anyagot, amelyik azt célozza, hogy a 2004. évi január hó 1. napjától kezdődően a Haltermosz, mint a magyarországi halgazdasági ágazat egyedüli képviseleti szervezete lássa el a jogszabályokban, illetőleg a Haltermosz és a Haltanács jelenlegi alapszabályaiban rögzített, és jogszerűen továbbvihető feladatokat. Az előkészítő anyagnak – az elnökségi határozat szerint – tartalmaznia kell: a) a Haltermosz és a Haltanács egyesítésére vonatkozó javaslatot; b) az FVM-mel kötendő megállapodás lehetséges tartalmát. Az elnökség arra kérte a stratégiai bizottságot, hogy az előterjesztést oly időpontban véglegesítse, hogy azzal a Haltermosz és a Haltanács testületi vezető szervei a folyó évi április-május hónapokban tartandó üléseiken érdemben foglalkozhassanak, s - ha szükséges - már az előterjesztés szerinti döntéseket meg is hozhassák.

Az elnökség felkérte a Haltermosz tagjait (elsősorban az ún. kettős tagokat) hogy a 2003. év során biztosítsák a két szervezet párhuzamos működésének feltételeit, továbbá: segítsék elő a szervezetek egyesítésére vonatkozó döntések meghozatalát. Az elnökség utasította az ügyintéző szervezetet, hogy teremtsen meg a határozatban foglaltak pénzügyi, technikai és kommunikációs hátterét, ügyelve arra, hogy a szükséges változtatásokkal járó átmenet ne veszélyeztesse a napi feladatok precíz és hatékony ellátását.

Az elnökség ezzel a határozattal annak a - tájértekezleteken is többször hangoztatott

-tagi véleménynek kívánt eleget tenni, hogy az ágazati termelők érdekképviselet az EU-hoz történő csatlakozást követően is hatékonyan szolgálja a tagság érdekeit. A Haltermosz (illetve jogelődje) 1957 óta több alkalommal került olyan helyzetbe, hogy radikális szervezeti döntést kellett hoznia a tagi érdekképviselet sikeres továbbvitele érdekében. Erre legutóbb akkor került sor, amikor (1992) éppen a Haltermosz kezdeményezte a Halászati Termék-tanács létrehozását. Az akkori döntés eredményességéhez nem férhet kétség, hiszen a Haltanács mindmáig elismert tagja a jelenlegi rendtartási intézményrendszernek. Az elfogadás előtt álló új rendtartási törvény és a közelgő EU csatlakozás azonban új helyzetet teremt, és az új kihívásokra időben meghozott döntésekkel lehet a legeredményesebben felkészülni. Az EU tapasztalata pedig az, hogy az egységes képviselettel rendelkező csoportok (szakmák, ágazatok) sikeresebben érvényesítik akarataikat.

Érdekes és tanulságos, hogy a halászoknak éppen az EU csatlakozás küszöbén sikerült elérni régi vágyukat: az ágazat semleges agrárszabályozást. No persze az öröm mégsem lehetett teljes, hiszen mégiscsak maradt néhány pont, ahol - talán szövegszerkesztési okokból - a halászati kérdések kezelése kimaradt a szabályozási körből. Ilyen téma az elemi károk miatti hozamkiesés kérdése is. Ezzel kapcsolatban álljon itt dr. Szöllösi Endre főosztályvezető úr levelének egy részlete: „Az agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 290/2002. (XII. 27.) Korm. rendelet 13. §-ában szereplő mezőgazdasági termelők fogalmába beletartozónak tekintjük a halászati tevékenységet végző termelőket is. Jelzé-

sének (utalás a Haltermosz reklamálo leveleire) megfelelően az agrárágazat 2003. évi költségvetési támogatásáról megjelenő miniszteri rendeletben ezt külön is definiáltuk. Ennek megfelelően a halászati tevékenység területén esetlegesen bekövetkező elemi kár mértékének megállapítását is a megyei földművelésügyi hivatalok végzik.” Sajnos a tél a halastavakat sem kímélte. Fagykarak várhatóak a legtöbb tóban, vagyis érdemes az esetleges károk dokumentálásával és igazoltatásával is törődni. Ehhez - az idézett levél értelmében - a megyei földművelésügyi hivataloknak segítséget kell nyújtaniuk.

Természetesen az ágazatsemlegesség nem csupán előnyökkel jár. Ennek megfelelően a halgazdaságra is vonatkozik az az előírás, hogy legfeljebb 300 hektár területtel lehet belépni a nemzeti agrár-környezetvédelmi program egyes célprogramjaiba. Ez a rendelkezés azonban az új pályázókra, illetőleg a korábbi sikeres pályázatukat újabb területekkel kiegészíteni szándékozó gazdálkodókra vonatkozik. Ha valaki például 2002-ben ezer hektárral belépett a vizes élőhely célprogramba, és vele szerződést kötöttek, akkor az idén az e területre (a példa szerint: ezer hektárra) eső teljes támogatási összeget egyszerűsített eljárási rendben lehívhatja. Ha újabb területeket kíván a programba bevonní, akkor e területek vonatkozásában már él a 300 hektáros korlát. Vagyis - a példánál maradva, és feltételezve a sikeres pályázatot - az idén 1.300 hektár területtel vehet részt a célprogramban.

A tájértekezletek slágere a termelők csoportok létrehozásának gondolata volt. A déldunántúli és a dél-kelet-magyarországi régióban konkrét szervezési lépések is történtek.

A Haltermosz munkatársai igyekeznek megadni minden segítséget a már elindult és a jövőben elinduló minden ilyen kezdeményezéshez. A legfontosabb, hogy az érdekeltek - saját piaci helyzetük ismeretében - fogalmazzák meg elvárásait az új piaci szervezettel kapcsolatban. Számoljanak, és számításait kölcsönösen beszéljék meg egymással. A termelők csoport értékesítési biztonságot adhat, árgaranciát jelenthet, biztosíthatja a beszállító-arányos visszaosztást az elért többlet-árbevételből, lehetővé teheti, hogy a piacot zavaró „kóbor” termelőkötől felvásárolják készleteiket és megteremtse a termelők értékesítéséhez szükséges beruházási és infrastrukturális hátteret. A döntés során figyelembe kell venni, hogy az elismert termelők csoportoknak nyújtandó költségvetési támogatás célja: a felhalmozás. Az EU sikeres termelők kereskedelmi tökével is rendelkeznek. Ennek a megteremtését célozza a támogatás. Erősen megkészt ez az intézkedés, de a politika késedelme nem járhat azzal, hogy most - amikor végre megnyílt a lehetőség - ne éljünk vele.

Persze - a tájértekezletek tapasztalata szerint - óriási a bizalmatlanság. A termelők a családi gazdaságok támogatása körüli politikai csatározásokra hivatkozva kérdeik, hogy vajon tartós lesz-e a kereskedelmi összefogás támogatása? A választ az EU csatlakozás adhatja meg. Ott nincsenek pártpolitikai kedvencek. A Brüsszel által elismert termelők csoportok viszont kiemelt támogatásokhoz jutnak. A politikai bizalmatlanságnál is nagyobb azonban az a fajta bizalomhiány, ami termelő és termelő között tapasztalható. Ezt feloldani - csak közös akaratral lehet!

Dr. Orosz Sándor
igazgató

A halászok és a csatlakozás

Az Aranypony Rt. életében alapvető változást hozott az idei évben az, hogy a korábban 1000 hektáron gazdálkodó cég 1250 hektáron végez haltermelést. Lévai Ferenc vezérigazgató lapunknak elmondta, hogy száz hektár tófelületet a Madártani Intézettől vettek át, ez a borsosai tározó, mégpedig védett terület. Itt ökológiai gazdálkodást folytatnak, figyelemmel a természetvédelmi értékekre nem évenkénti, hanem több ciklusú lehalasztást terveznek. A szarvasi Halászati és Öntözési Kutató Intézettől pedig 150 hektáros területet vettek át, ami azért fontos, mert így olyan kísérleti telephez jutottak, amely eddig hiányzott a rétszilasi töredésből. A szarvasi 150 hektáron több tucat kisebb nagyobb tó alkalmas arra, hogy a tervezett kísérleteket elvégezzék.

Az uniós csatlakozásra már két évvel ezelőtt megkezdődött a cégnél a felkészülés. Lévai Ferenc elmondta, hogy ebben segítségükre volt egy, a cég által elnyert OMMI-pályázat. Ennek keretében megnyílt a lehetősé-

gük a biohal termelés technológiai fejlesztésére. A debreceni egyetemmel és a HAKI-val közösen kidolgozták a magyar biohaltenyésztés technológiáját, amelyet a Biocontrol Hungaria Egyesület is elfogadott. Ma már átállásos biohaltenyésztés folyik az ország több pontján is. A biohal tenyésztésnek nagy jelentőséget tulajdonít a vezérigazgató, hiszen az látszik, hogy a német stagnáló élelmiszerpiacon csak egy szegmens bővül folyamatosan, s ez a biotermékek piaca.

Szerencsére, a hazai piacon a ponty iránti kereslet - még ha lassan is, de - nő. Ebben nagyon nagy szerepe van a Haltermelők Országos Szövetségének, amely éves szinten több tucat halfőző verseny megrendezését szponzorálja. A helyi fogyasztás növelése igen fontos cél, hiszen ha ez bekövetkezik, akkor nem kell tartani a cseh, vagy a lengyel import hal elterjedésétől.

A hazai piac védelmével kapcsolatban Lévai Ferenc hangsúlyozta: mindenkivel be kell tartatni azokat a szabályokat, amelyek alap-

ján importálható a hal. Ez minden országnak a piac- és az állat-egészségügyi védelméért szolgálja. Nem engedhető meg, hogy a szabályok kijátszásával hozzanak be halat, és ellenőrizetlen csatornákon jusson a fogyasztóhoz ez a hal. Az Európai Unióra való felkészüléshez a saját jogi eszközeinket is felül kell vizsgálni, és minden alkalommal élni kell vele. Ha készülünk a csatlakozásra, akkor a saját piacunk védelmét, az uniós kihívásokra való felkészülést komolyan kell vennünk.

A magyar halászatban abban kell gondolkodniuk, hogy 4-5 tőkeerős cég, banki háttérrel hozzon létre egy nyugat-európai hallelakatot. A mostani belpiaci halárak versenyképesek a nyugati piacon. Ha a határok megszűnnek, és egységes szabályozás érvényesül nálunk is, akkor a magyar haltermelő is jól eladhatja a halát a német és osztrák piacon. S ebbe a sorba a biohal is jól illeszthető. Lévai Ferenc egyáltalán nem tart a csatlakozás utáni időszaktól, sőt, bizakodva tekint a jövőbe, mert sok új lehetőség nyílik meg a magyar jó minőségű hal értékesítésére. Ehhez azonban a halászoknak is szerveződniük kell, mert egyedül egyetlen egy termelő sem képes a piacon megmaradni.

H. Gy.

A halászati marketing-kommunikációs program

Az ágazat szakmai vezetése az elmúlt év júliusában elkészítette a 2003. évi halászati marketing-kommunikációs programot, melyet beterveztett az FVM AMC Kht.-nak. A benyújtott tervezet közel 100 m Ft-os összeget rendelt a megvalósításra váró feladatokhoz. Az FVM által létrehozott szakmai bizottság, a Magyar Agrárkamara és az FVM vezetői értekezlete 2003. január 30.-án elfogadta az AMC Kht. 2003. évi keretprogram javaslatát, melyben kiemelt helyet foglal el a hazai élőhal és a feldolgozott halkészítmények fogyasztásának növelése.

A halászati ágazat ez évben 27,7 mFt támogatásban részesül az AMC Kht. keretéből. A támogatást az alábbi program elemek kapják: Értékesítés-ösztönző akciók (üzletláncok) 6,6 mFt, Halfőző versenyek és eladásösztönző akciók reklámkampánya 10 mFt, Mobil elárúsító helyek franchise rendszerének kialakításának tanulmánya 0,5 mFt, Szakmai tanácskozások (Halmarketing az EU-ban, „Ételünk az életünk” c. tudományos tanácskozás) 1 mFt, PR tevékenység (média-klub) 2 mFt, PR tevékenység (Halászati Lapok) 1 mFt, Értékesítés-ösztönző akció (XII. Nemzetközi Bor- és Pészgő Fesztivál) 0,6 mFt, „Halételek Országos Ünnepe” gasztronómiai fesztivál 6 mFt.

Miután februárban a minisztérium és az AMC Kht. aláírta a közhasznúsági megállapodást, így nincs akadálya annak, hogy a támogatási összegekhez hozzáférjünk (az ígéretek szerint szerződéskötéskor 30% előleg lehívható), tehát indulhat az érdemi munka. Az ágazati Marketing Bizottság az év első hónapjában összeállította a 2003. évi eseménynaptárt, melyet előző számunkban már közöltünk. A 2003. évi hal-lakomák az ország különböző pontjain megrendezésre kerülő halfőző versenyek és halétel készítmény bemutatók általunk támogatott rendezvényeinek összeállítása. Ezek olyan nagyszámú látogatót vonzó események, melyek koncentrált promóciós tevékenységünk ideális helyszínei.

A 2003. évi hal-lakomák összeállításával egyidőben megkezdjük az események megvalósításához szükséges és nélkülözhetetlen promóciós eszközök körének és mennyiségének meghatározását. Az elmúlt évek tapasztalataiból indultunk ki, azaz számba vettük, hogy melyek azok az eszközök, melyek népszerűségük mellett hatékonyan alkalmazhatók üzenetünk közvetítésére. Így az emblémát hordozó eszközök (sapka, póló, kötény,

edényfogó, szalvéta) mellett egy új recept-könyv kiadását is tervezzük, ez évben nagyobb példányszámban.

A hatékony kommunikáció megvalósítását szem előtt tartva a boros-halás együttműködést újra gondolva folytatjuk, s e mellett új szövetségeket is keresünk. Ennek megfelelően felvettük a kapcsolatot a Hagyma Terméktanáccsal és a Fűszerpaprika Terméktanáccsal. E megbeszélések eredményéről várhatóan következő számunkban már beszámolhatunk.

Időrendben az év első rendezvényei között szerepel az immár második alkalommal megrendezésre kerülő „Halételek Országos Ünnepe” gasztronómiai fesztivál, melynek szervezéséhez hozzáfűztünk. Az esemény időpontja május 17., helyszíne – a jobb megközelíthetőség, s ezáltal a várható nagyobb látogatottság miatt változik, s a Városliget lesz. Az új helyszín engedélyeztetése a Fővárosi Önkormányzatnál folyamatban van. A rendezvény kivitelezője ismét a vespéremi SKICC Kft. A fesztivált ez évben látványosabbá, nyitottabbá kívánjuk tenni. Lesz profi halfőző verseny, melyre a múlt évben megrendezett helyi és regionális halfőző versenyek, bemutatók legjobbjai nevezhetnek, s a győztes ez évben is elnyeri „az ország legjobb halfőzője” címet. E rangos verseny mellett helyszíni nevezéseket követően, a nagyközönség részvételével „Mindenki máskepp csinálja” címmel amatőr halfőző versenyt is szervezünk. A fesztivál keretében ez évben is megrendezzük az neves, magyar mesterszakácsok halétel készítmény bemutatóját, valamint az „Halakhoz illő borok versenyé” díjazott borainak kóstoltatással egybekötött bemutatóját.

Miután februárban a minisztérium és az AMC Kht. aláírta a közhasznúsági megállapodást, így nincs akadálya annak, hogy a támogatási összegekhez hozzáférjünk (az ígéretek szerint szerződéskötéskor 30% előleg lehívható), tehát indulhat az érdemi munka.

ben ez évben is megrendezzük az neves, magyar mesterszakácsok halétel készítmény bemutatóját, valamint az „Halakhoz illő borok versenyé” díjazott borainak kóstoltatással egybekötött bemutatóját.

A várhatóan több tízezres látogatót vonzó eseményen számos kísérő programot – élőhal bemutató, feldolgozott termékek bemutatója és kóstoltatása, hagyományörző programok, borvásár, horgászcikkek vására, könyv-vásár, stb. – és színes, szórakoztató színpadi programokat szervezünk. További vonzerőt jelent, hogy az eseményen – terveink szerint-bemutakoznak a legismertebb halászcárdák, melyek a látogatók vendéglátásában is közreműködnek. A fesztivál programjának szervezése megkezdődött, s azt következő számunkban közreadjuk.

Nagy hangsúly fordítunk az esemény beharangozására. Terveink szerint önálló standdal megjelenünk a Budapesti Központi Majálison, s a nagyközönség körében kiosztjuk a fesztivál program ajánlóját. E program ajánló kóstoltatásra jogosító kupont is tartalmaz, mely várhatóan a látogatottságot kedvezően fogja befolyásolni. Elkészítettük az eseményt beharangozó média-mixet, mely szerint márciusban sajtótájékoztatót tartunk, majd áprilistól kezdődően több médiára (direkt rádió reklám és sajtóhírdetések, plakát, szórólapok, PR riportok rádióban és sajtóban) lapozott reklámkampány indul. A reklámkampányt média támogatók megnyerésével igyekszünk erősíteni. Az eddigi megá-

Elkészítettük az eseményt beharangozó média-mixet, mely szerint márciusban sajtótájékoztatót tartunk,...

lapadások szerint az esemény híreli a Magyar Mezőgazdaság, a Szabad Föld, a PRIMA Konyha és a Bor és Világ c. szaklap. Szintén beharangozza, majd a helyszínről élő adásban tudósít a Petőfi rádió. Természetesen média támogatóinkkal nem-

csak az év kiemelt eseményére, hanem a 2003. évi hal-lakomák valamennyi rendezvényére vonatkozó megállapodásokat kötünk.

A „Halételek Országos Ünnepe” gasztronómiai fesztivál, valamint a 2003. évi hal-lakomák rendezvényorozat sikeres és színvonalas megvalósításához a saját források és az AMC támogatáson túl további támogatásra is szükségünk van. Éppen ezért februárban csaknem ötven vállalkozást kerestünk meg levélben, támogatásukat kérve. A támogatás minden esetben kölcsönös érdekek mentén, együttműködés formájában valósulhat meg. Támogatóinknak biztosítjuk, hogy nevüket feltüntetjük valamennyi nyomtatott reklámanyagon, megemlíttjük a tervezett sajtóeseményeken, s a sajtónak továbbított híryanagyokban. Ezen túlmenően a rendezvények helyszínein biztosítjuk megjelenésüket, a lehetőség szerint egyéni kéréseiknek is eleget teszünk. A támogatási összegtől függően szponzorainkat az alábbiak szerint tüntetjük fel:

- 1.000 e Ft támogatásig Kisbográcsos támogató,
- 1.000 e Ft feletti támogatás Nagyográcsos támogató.

Bízunk benne, hogy következő lapszámunkban e vonatkozásban is kedvező fejleményekről számolhatunk be.

A Balaton, mindenek előtt

Nehéz időket élt át a Balatoni Halászati Rt. Egyre gyengébb gazdálkodási eredmények születtek, ami a tulajdonost, azaz az államot képviselő ÁPV Rt.-t is gondolkodóba ejtette. Több hír is napvilágot látott, miszerint privatizálják, eladják az Rt.-t, mígnem mára már eldőlt, hogy közhasznú társasággá kell a céget átalakítani. Az utóbbi évek gyakori személycseréi sem tettek jót a gazdálkodásnak. S hogy merre tart a cég szekere, arról dr. Házas Józseffel, az igazgatóság elnökével beszélgettünk.

• Elnök úr, milyen viszonyban van Ön az MSZP parlamenti frakciójával?

– Két cikluson keresztül tagja voltam a frakciónak, jelenleg parlamenti szakértőként tartom velük a kapcsolatot.

• Azért kérdeztem ezt, mert tudtommal a frakció támogatta a korábbi vezérigazgató, Gönczi János maradását, miként a Haltermosoz vezetői is. Mégis olyan döntés született, hogy Gönczinek mennie kellett, és a tulajdonos Vojtkó Pál vezérigazgató-helyettest nevezte ki a helyébe. Mi volt a döntés hátterében?

– Az igazgatóság elnöke vagyok, az elődöm a Fidesz megyei elnöke volt, Juhász Tibor. Gönczi Jánost én is támogattam abban, hogy vezényelje le a cég átalakulását, s nem a privatizációját. A tulajdonos, az ÁPV Rt. hozta meg a váltásról a döntést, amely még az én megválasztásom előtt történt. Egyébként körülbelül egy hónappal a megválasztásom előtt szereztem tudomást arról, hogy a döntéshozók engem javasolnak az igazgatóság tagjaként a részvénytársaságba. Akkor még nem tudtam, hogy elnöként. A közgyűlés előtt egy nappal kaptam a hírt, hogy elnöknek javasolnak. Amikor meghallottam, hogy közöm lesz a céghez, akkor megkérdezték a véleményemet Gönczi János munkájáról. Tekintettel arra, hogy régóta kapcsolatban állunk, mivel Siófok egyéni országgyűlési képviselője voltam. Képviselőként, az 1994–98-as parlamenti ciklusban segítettam a cégnek némi likviditási problémát megoldani. Részt vettem a Balaton Halaiért Alapítvány létrehozásában, amelynek tagja volt az akkori vezérigazgató, Gönczi János, az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának akkori elnöke, dr. Orosz Sándor is. Mondhatom tehát, hogy számomra nem volt ismeretlen a cég belső élete sem. Több évtizeden át balatoni, siófoki lakosként is nyomon követhettem az eseményeket, nem is beszélve arról, hogy Siófok belgyógyászként jó néhány beteget kezeltem a cégtől is. Egy szó, mint száz: a tulajdonos hozta a döntést a vezérigazgató váltásról, melynek okait nem ismerem.

• Azt gondolom, szükség volt ezt tisztázni, elejét véve a sok mendemondának. Így most már az is érthető, miért Önre esett a válasz-

tás az elnöki poszton. Miért szükséges az átalakítás?

– Azért, mert korábban ez a cég mindig gazdaságosan működött. Ismert, hogy a Balatoni Halászati Rt.-t még a XIX. század végén alapították. Az akkori halállomány lehetővé tette azt, hogy egy különleges áruval – a balatoni fogas-süllővel – a nemzetközi piacon komoly bevételre tegyen szert a gazdaság. Az elmúlt évszázadban persze sokféle változáson ment keresztül a cég tulajdonformája, de a gazdálkodása is. A múlt század '60-as, '70-es éveiben ökológiai katasztrófaként éltük meg a fogas-süllő állomány csökkenését. A fogas-süllő állomány olyan mértékben lecsökkent, hogy

ebből már nem lehetett nyereséget termelni. A telepítések ellenére, azóta sem sikerült a halállományban a ragadozó fajok korábbi arányát visszaállítani. Az angolna telepítésével a gazdaság ismét rentábilissá vált. De amióta nem lehet engedni a Siót, nem lehet megfogni az angolnát, mivel elektromos halászatot nem folytathatnak a Balatonon, rákényszerült a cég arra, hogy más területről próbáljon bevételt elérni. Volt korábban egy baromfiágazat, ez jelenleg nem működik. A tógazdaságok nyeresége arra elegendő, hogy szinten tartsa a gazdaságot, de így is évről-évre termelődött a veszteség.

• Miképpen oldható meg a helyzet?

– Két módon, amelyhez a stratégiai döntés is megszületett. Létezik egy 1996-os kormányhatározat, amelynek értelmében a balatoni halászatnak az ökológiai szempontok elsődlegessége mellett kell végeznie munkáját, valamint az, hogy hallal szolgálja ki a horgászokat.

tó az ökológiai egyensúly, növelve az őshonos balatoni halak számát, ugyanakkor kiegészítve a horgászturnizmussal.

• Mi történik a cég tógazdaságaival?

– A Balaton nemzeti kincs, ezért a költségvetés az előbb említett két tevékenységet finanszírozza, a gazdálkodástól pedig eltekint. Ez azt jelenti, hogy a tógazdaságok azon részét, amely nem szolgálja a horgász-célokat, az ivadéknévelést, a hal utánpótlás biztosítását, azokat privatizálni kell. Meghirdítették már a nagyatádi tógazdaságot, március elején már tendert bontunk, és eredményt hirdettünk. Zala és Somogy megyében is van több eladásra váró tógazdaságunk. A tulajdonos úgy gondolja, hogy az eladásokból származó bevételekkel konszolidálja a céget, s ha ez megtörténik, akkor alakul át a gazdaság közhasznú társasággá. De már most az a feladatunk, hogy a közhasznú társaság elszámolási formáját kialakítsuk.

• Arról nincs szó ugye, hogy magát a Balatont is eladják?

– Határozottan állítom, hogy nincs erről szó. Sőt, a Balaton mellett közvetlenül meglévő tógazdaságokat sem adja el a tulajdonos.

• Ha megszűnik a gazdálkodás, akkor jelentős leépítések várhatók...

– Terveink szerint év végére 230 ember marad a cégnél, akik a közhasznú társaságot fogják működtetni. A legutóbbi igazgatósági ülésen határozott a testület a strukturális változtatásokról. A két vezérigazgató rendszer megszűnt, egy vezérigazgatói hely maradt. De miután a vezérigazgató közzgazdász, egy szakember helyettesével jól működtethető a cég. Döntöttünk arról is, hogy nyolc fővel csökkentjük a vezetői létszámot.

• Megszakadt tehát a haltermelés évszázados hagyománya?

– Nem szakad meg, mert ahogy a részvénytársaság alapító okiratában is olvasható, a cég feladata a haltelepítés. Ez változatlanul folyik, sőt, a már említett halállomány karbantartása, szerkezetének megváltoztatása, az őshonos fajok vissza-

telepítése továbbra is feladat. Továbbra is lesznek lehalászások, mivel a horgászok nem tudnak minden halat kifogni. Persze, nem csak a horgász, hanem egyéb érdekek is figyelembe kell venni. Ezek az érdekek pedig messze nem a halászati részvénytársaság érdekei, hanem a környezeté, az ökológiáé. Ebben az érdekhierarchiában ott van persze a halászat is, de a politikának vissza kell húzódnia, hiszen az elsődleges cél a Balaton megővése.

H. Gy.

Tógazdaságok szerepe az Európai Unió agrár-környezetvédelmi programjában (I.)

Magyarország Uniós csatlakozásának, illetve a csatlakozás sikerességének egyik kulcsa az lesz, hogy az ország minél nagyobb mértékben ki tudja használni a hazai vállalkozások számára is megnyíló EU-s támogatási forrásokat. Különösen igaz ez a mezőgazdasági ágazatokban, amelyek a legtöbb vitát és a legtöbb félelmet váltják ki a csatlakozási folyamat során. Ennek oka nem csak az, hogy a hazai agrártermelés szerkezete eltér a jelenlegi tagországokétól, hanem az is, hogy a csatlakozással egy időben folyik a Közös Agrárpolitika (KAP) reformja is.

Az Európai Unió jelenlegi agrárpolitikája három fő területre bontható:

- Piacszabályozás
- Strukturális intézkedések (vidékfejlesztés is)
- Kísérő intézkedések

Az agrárpolitika reformjának alapelvei jól láthatóak az EU-nak a csatlakozó országokkal folytatott tárgyalási stratégiájában is. A reformtervezet szerint csökkenteni kívánt piacszabályozó (mennyiséghez kötődő) kifizetéseket például szigorúan igyekeznek korlátozni. Ez is az egyik oka annak, hogy az EU-ban ma érvényes kompenzációs kifizetések 25%-át ajánlotta a Bizottság a tagjelöltek – így Magyarország – számára is.

Más a helyzet a reformtervezetben az úgynevezett második – ökoszociális – vidékfejlesztési pillérhez kapcsolódó támogatások és kifizetések vonatkozásában, ahol a Bizottság úgy fogalmaz, hogy azokhoz a csatlakozásra váró országok „felkészültségük arányában” juthatnak hozzá.

Vagyis azok az országok tudnak több pénzhez hozzá jutni, akik a csatlakozáskor már rendelkeznek működő, az ebbe a „pillérbe” tartozó vidékfejlesztési, agrár-környezetvédelmi stb. programokkal. Ezekben a támogatási rendszerekben az EU támogatás mértéke az 1. Céletterületekhez tartozó régiókban (valószínűleg Magyarország egésze ilyen státuszú lesz) akár 75–80%-os is lehet, ami jelentősen megnövelheti a csatlakozó országokban ilyen célokra jelenleg rendelkezésre álló támogatások mértékét.

Haltermelőink számára a tógazdasági haltenyésztés speciális technológiája miatt különösen fontosak lehetnek az agrár-környezetvédelmi támogatások, amelyek 2002-ben már hazánkban is működtek, egyelőre csupán a nemzeti agrártámogatások részeként. Ezen programok alapját az Európai Unióban a 2078/92 EU rendelet adja, amely az elérendő céloknak megfelelő, úgynevezett támogatási formákat határoz meg. Az egyes tagállamok ezek alapján alakíthatják ki az adottságaiknak leginkább megfelelő agrár-környezetvédelmi programokat. Ezért is volt

fontos, hogy a hazai támogatási rendszerbe is beépültek ilyen elemek és 2002-ben elindulhatott a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program, illetve annak részeként a tógazdasági termelést támogató intézkedés.

Ahhoz, hogy a hazai haltermelők a csatlakozástól kezdődően ilyen jogcímen minél szélesebb körű támogatáshoz férhessenek hozzá, tovább kell fejleszteni a jelenleg működő „Extenzív haltermelés” című NAKP in-

Az Európai Unióban a magyar tógazdaságokhoz leginkább hasonlító termelési szerkezettel a németországi Szász tartomány rendelkezik. Szászország ezen felül ugyan olyan 1. Céletterületek minőségű az Unión belül jelenleg, ahová várhatóan majd hazánk is tartozni fog. A tartományi kormányzat honlapján (www.sachsen.de) részletes és áttekinthető információkat találhatunk az egyes támogatási rendszereken belül a tartományi agrár-környezetvédelmi programjáról is.

Szászországban a következő intézkedés csoportok keretein belül támogatják azokat a mezőgazdasági termelőket, amelyek tevékenysége hozzájárul a környezet állapotának javulásához:

1) Környezetbarát mezőgazdálkodás

- a) Környezetbarát szántóföldi művelés
- b) Extenzív legeltetés
- c) Környezetbarát kertészet, szőlőművelés és komlótermesztés

d) Genetikai források fenntartása

e) Természetvédelem és kultúrtáj fenntartás

2) A mezőgazdaság hatásai a környezetre

a) A környezetbarát mezőgazdálkodási programhoz kapcsolódó tudományos kutatások és értékelések

b) Nitrogén tápanyagok kibocsátásának csökkentése

c) Erózió megelőzés

d) Növényvédő szer felhasználás csökkentése

3) Mezőgazdálkodás az ivóvíz bázis védelmi területeken

A 2006-ig jelen keretek között működő programon belül az 1/e alcím alatt található a halastavak agrár-környezetvédelmi támogatási rendszere, amely két fő jogcímen alapul:

- Tő fenntartási támogatás

- Természetvédelmi célokat szolgáló tógazdálkodás támogatása

A két jogcímen nem vehető igénybe egyszerre támogatás ugyanarra a tófelületre, de mindkettő mellett pályázhatóak a Halászati Orientációs Pénzeszköz (HOPE) akvakultúra fejlesztési támogatásai is. Következő számunkban részletesen bemutatjuk a szászországi agrár-környezetvédelmi program tógazdaságokra vonatkozó támogatási rendszerét.

tezkedést és azt majd mind az EU-val, mind pedig a hazai kormányzati és nem kormányzati szervekkel el kell fogadtatni. Érdemes ezért megvizsgálni, hogy miként működnek ezek a támogatások jelenleg az Európai Unióban, hogy a meglévő sémák alapján alakítsuk ki saját rendszerünket.

szati Orientációs Pénzeszköz (HOPE) akvakultúra fejlesztési támogatásai is. Következő számunkban részletesen bemutatjuk a szászországi agrár-környezetvédelmi program tógazdaságokra vonatkozó támogatási rendszerét.